

Norge som havnasjon – ressursmyndighetenes syn på utnyttelse av ressursene i havet

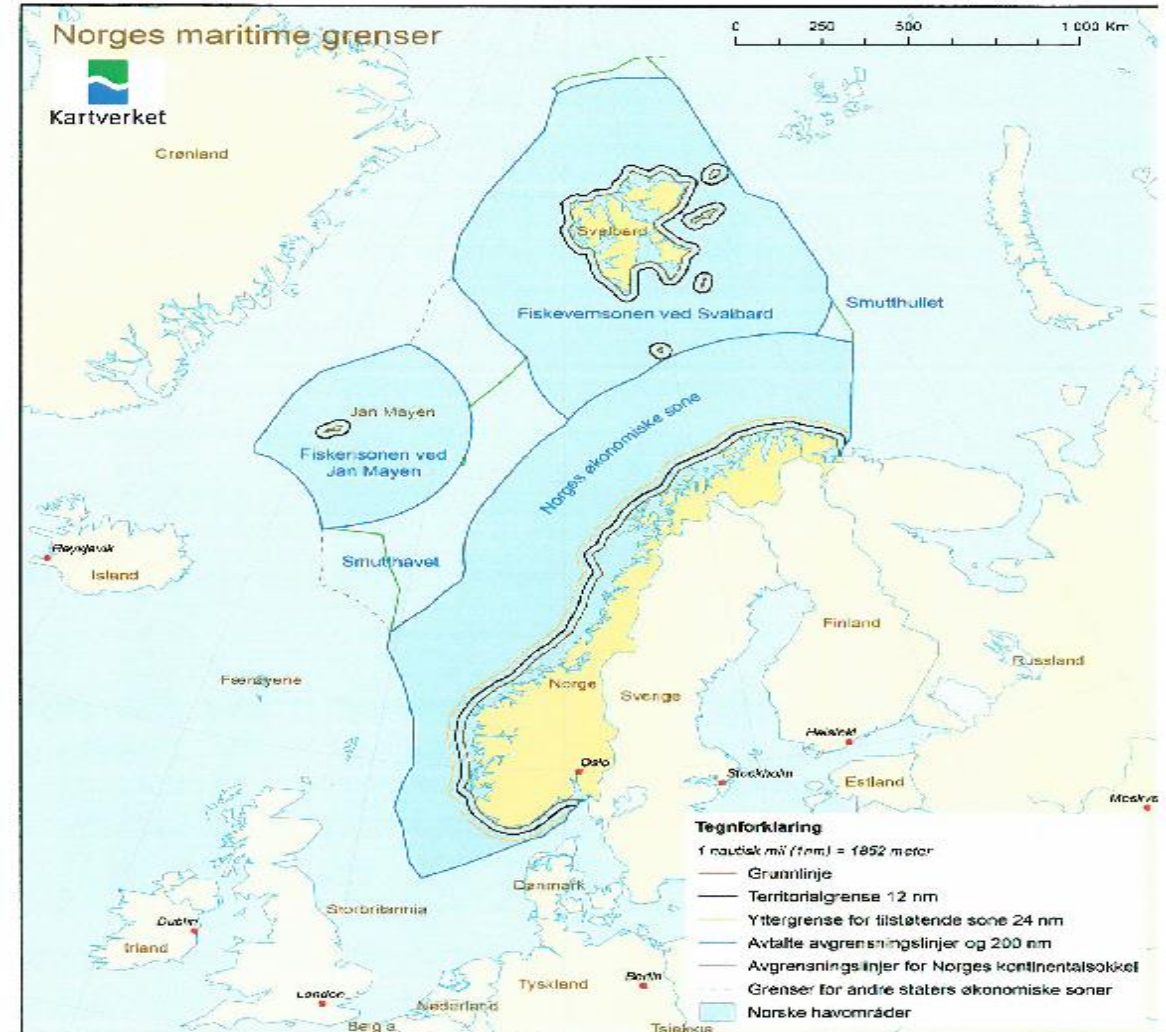
Mette Karine Gravdahl Agerup

Solstrand 6. desember 2023

Norsk kontinentalsokkel

- 2,1 mill km²
- Om lag seks ganger Norges territorium, inklusive Svalbard og Jan Mayen
- Økonomisk sone: Ut til 200 nautiske mil fra grunnlinjene – vannsøylen
- Kontinentalsokkelen: Den naturlige undersjøiske forlengelsen av kyststatens territorium – alltid ut til 200 nautiske mil fra grunnlinjene unntatt der man møter midtlinjen til annen stat – dog maks 350 nautiske mil

Norsk havpolitikk

- Norge er – og skal fortsatt være – et foregangsland innen ansvarlig havforvaltning
- Norge skal ha en bærekraftig bruk og beskyttelse av havet
- Havpolitikken skal bygge på fakta, kunnskap, forskning og involvering
- Sunne, levende og produktive hav er en forutsetning for bærekraftig vekst både i Norge og for verden
- Havet vil i overskuelig fremtid være en av Norges viktigste kilder til arbeidsplasser og verdiskaping
- Norge skal jobbe offensivt i mange fora og nasjonalt og internasjonalt for ansvarlig forvaltning av havressursene

Norsk havpolitikk

- Petroleumsvirksomheten skal utvikles, ikke avvikles
- Havvind: Ambisjon om at det innen 2040 tildeles områder for 30 000 MW havvindproduksjon
- Transport og lagring av CO₂: Bidra til bærekraftig energi- og industriproduksjon, ved å legge til rette for utnyttelse av undersjøiske reservoarer på kontinentalsokkelen til miljø sikker lagring av CO₂ som et tiltak for å motvirke klimaendringer

Sentrale trender og utviklingstrekk både nasjonalt og internasjonalt har, så langt de passer, stor betydning for utviklingen av norsk havforvaltning

Havrettstraktaten (HRK)

- Undertegnet 10. desember 1982 – «Havets grunnlov»
- Ikraft 16. november 1994
- Art. 77: Kyststaten har suverene rettigheter til undersøkelse etter og utnyttelse av naturforekomstene på kontinentalsokkelen
- Utøvelsen av disse rettighetene må ikke krenke eller medføre uberettiget innblanding i skipsfart og andre staters rettigheter
- Art. 79: Alle stater har rett til å legge rørledninger og kabler på annet lands kontinentalsokkel
- Kyststaten kan likevel:
  - Utnytte naturressursene på egen sokkel
  - Begrense og kontrollere forurensning fra rørledninger
  - Bestemme (samtykke i) trasévalget for rørledninger og kabler
- Kyststaten har full suverenitet i territorialfarvannet og indre farvann

Suverene rettigheter til utnyttelse av naturressursene

- Betyr at kyststaten har **eksklusiv** rett til bestemme:
  - Om
  - Hvem
  - Når
  - Hvor
  - På hvilke vilkår

... naturressursene på kontinentalsokkelen skal utnytted

- Kyststaten har ingen plikt til å utnytte naturressursene på kontinentalsokkelen – ingen andre kan gjøre det dersom kyststaten velger å ikke utnytte dem

Norsk kontinentalsokkel

- Norsk sokkel er fastsatt ved lov 18. juni 2021 nr. 89 om Norges kontinentalsokkel
- Delelinjen er fastsatt ved avtale med
  - Sverige 24. juli 1968
  - Danmark 8. desember 1965
  - Storbritannia 10. mars 1965
  - Færøyene 15. juni 1979
  - Island 22. oktober 1981
  - Grønland 18. desember 1995
  - Norge, Færøyene og Island 30. oktober 2019
  - Danmark/Grønland 20. februar 2006
  - Russland 15. september 2010
- Dokumentert utstrekning utenfor 200 nautiske mil – godkjent av Kontinentalsokkelkommisjonen 27. mars 2009

Miljøhensyn

- HRK Art. 192:

Statene har plikt til å **verne** og **bevare** det marine miljø

- HRK Art. 193:

Statene har suveren rett til å utnytte sine naturforekomster i overensstemmelse med sin miljøpolitikk og i samsvar med sin plikt til å verne og bevare det marine miljø

Det internasjonale havpanelet

- Etablert av Erna Solberg i 2018 – ledes i dag av statsminister Støre og presidenten i Palau
- 18 medlemsland
- Formål: Å skape internasjonal forståelse for at bærekraftig bruk av havets ressurser og det å sikre god miljøtilstand, fører til økt verdiskaping
- **Politisk** målsetting:
  - Oppnå 100% bærekraftig forvaltning av nasjonale havområder innen 2025 og i tråd med bærekraftige havplaner, og
  - Støtte et **globalt** mål om å bevare 30% av havet innen 2030

FNs naturavtale

- Inngått 19. desember 2022
- Inneholder 4 **globale** hovedmål og 23 **globale** delmål for bevaring av natur – ikke rettslig bindende
- Delmål 1: Sikre at alle arealer er omfattet av deltakende og helhetlig **arealplanlegging** som inkluderer hensyn til naturmangfold **og/eller effektive forvaltningsprosesser** som tar tak i arealbruksendringer på land og i hav, slik at tapet av arealer som er viktige for naturmangfold, inkludert økosystemer med god økologisk tilstand, nærmer seg null **innen 2030**, samtidig som urfolks og lokalsamfunns rettigheter respekteres.
- Delmål 2: Sikre at det **innen 2030** er iverksatt effektiv **restaurering av minst 30 prosent** av arealene med forringede økosystemer på land, i elver og innsjøer, langs kysten og i havet, for å forbedre naturmangfold og økosystemfunksjoner og -tjenester samt økologisk tilstand og sammenheng.
- Delmål 3: Sikre og legge til rette for at **innen 2030 er minst 30 prosent** av arealene på land og i elver og innsjøer, og av arealene langs kysten og i havet, spesielt områder som er særlig viktige for naturmangfold og økosystemfunksjoner og -tjenester, **effektivt bevart** og forvaltet gjennom økologisk representative, godt sammenhengende og rettferdig forvaltede systemer av **verneområder og andre effektive arealbaserte bevaringstiltak**, med anerkjennelse av urfolksområder og tradisjonelle områder der det er aktuelt, og integrert i større landskaper og sjø- og havområder, samtidig som det sikres at all bærekraftig bruk, der dette er aktuelt i disse områdene, fullt ut er i samsvar med bevaingsformål, og at urfolks og lokalsamfunns rettigheter anerkjennes og respekteres, herunder rettighetene til deres tradisjonelle områder

Blir det endringer i norsk havpolitikk?

- Naturavtalen skal «iverksettes» i Norge i en stortingsmelding høsten 2024
- Vil bl.a. omhandle det globale målet om:
  - At alle havområder skal være omfattet av helhetlig og deltakende **arealplanlegging** og/eller **effektive forvaltningsprosesser**
  - 30 % effektiv bevaring av havområdene innen 2030 gjennom **verneområder** og **andre effektive arealbaserte bevaringstiltak**

OED er sektordepartement

- OED har ansvar for alle næringer som utøves på kontinentalsokkelen:
  - Petroleumsvirksomhet (petroleumsloven og –forskriften)
  - Transport og lagring av CO₂ i undersjøiske reservoarer på kontinentalsokkelen (Forskrift 5. desember 2014 nr. 1517 om utnyttelse av undersjøiske reservoarer på kontinentalsokkelen til lagring av CO₂ og om transport av CO₂ på kontinentalsokkelen og forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensnig av forurensning kapittel 35)
  - Havvind (lov 4. juni 2010 nr 21 om fornybar energiproduksjon til havs)
  - Havbunnsmineralaktivitet – (Meld St. 25 (2022 – 2023) og lov 22. mars 2019 nr. 7 om mineralvirksomhet på kontinentalsokkelen)

Sameksistens

Petroleumsloven § 10-1 annet ledd første punktum:

Petroleumsvirksomheten må ikke unødvendig eller i urimelig grad vanskeliggjøre eller hindre skipsfart, fiske, luftfart eller annen virksomhet, eller volde skade eller fare for skade på rørledninger, kabler eller andre undersjøiske innretninger

Lagringsforskriften § 11-1 annet ledd første punktum:

Transport og lagring av CO₂ må ikke unødvendig eller i urimelig grad vanskeliggjøre eller hindre skipsfart, fiske, luftfart eller annen virksomhet, eller volde skade eller fare for skade på rørledninger, kabler eller andre undersjøiske innretninger

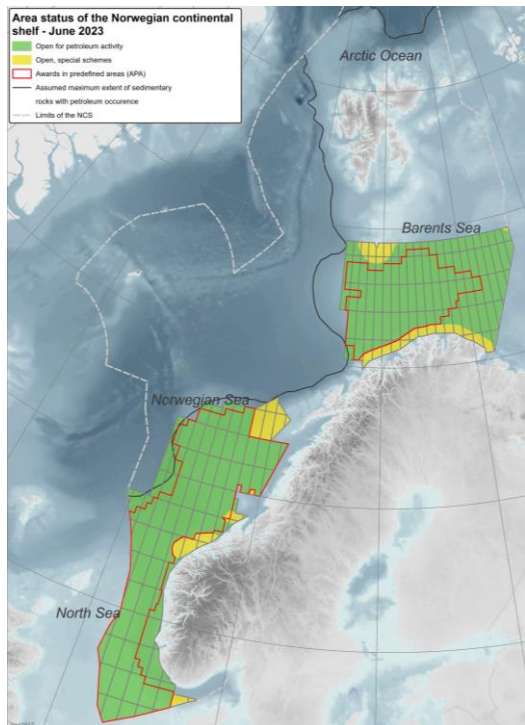
Havenergilova § 1-1

Denne lova skal leggje til rette for utnytting av fornybare energiresursar til havs i samsvar med samfunnsmessige målsetjingar, og for at energianlegg blir planlagde, bygde og disponerte slik at omsynet til energiforsyning, miljø, tryggleik, næringsverksemd og andre interesser blir tekne vare på

Sameksistens – et problem?

Side ved side

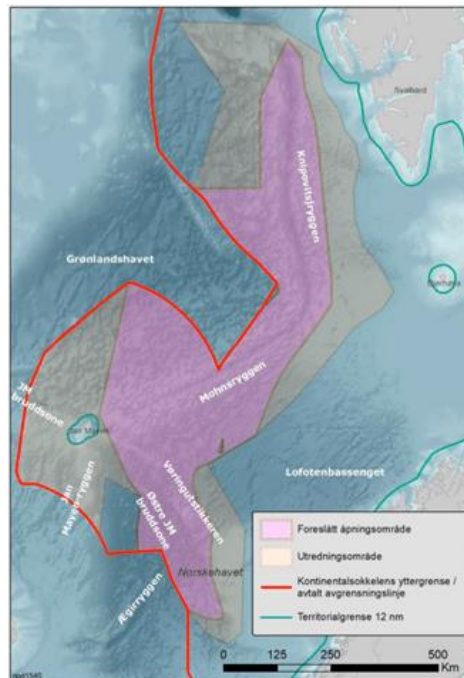
Petroleum

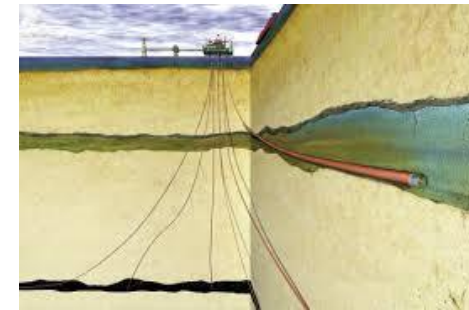
Fiskeriene

Havbunnsmineraler

CO₂-lagring

Havvind

Havbruk til havs

OEDs syn

- Politisk etablerte forvaltningsplaner for norske havområder har siden 2002 fastsatt helhetlige rammer og tiltak for bærekraftig bruk og bevaring av økosystemene i havet – setter også overordnede rammer for petroleumsaktivitet
- SVOer – særlig verdifulle områder identifisert mange steder – må utvise særlig varsomhet
- Virksomheten på sokkelen reguleres etter sektorlovgivningen:
  - Få typer aktivitet
  - Alt krever særskilt tillatelse
  - Beslutninger i regjeringen før tillatelse gis og aktivitet igangsettes
  - Før produksjon/lagring mv: Konsekvensutredninger – offentlig høring i to sekvenser
  - Vilkår ([andre effektive arealbaserte bevaringstiltak](#)) oppstilles på grunnlag av kunnskap ervervet over tid: rundt halvparten av norske havområder allerede bevart
- Ny lov om marint vern under utforming – høring om kort tid – planlagt ikrafttredelse 1. juli 2024

Norske havområder er blant verdens best forvaltede

Arealplanlegging ikke nødvendig

Spørsmål?

